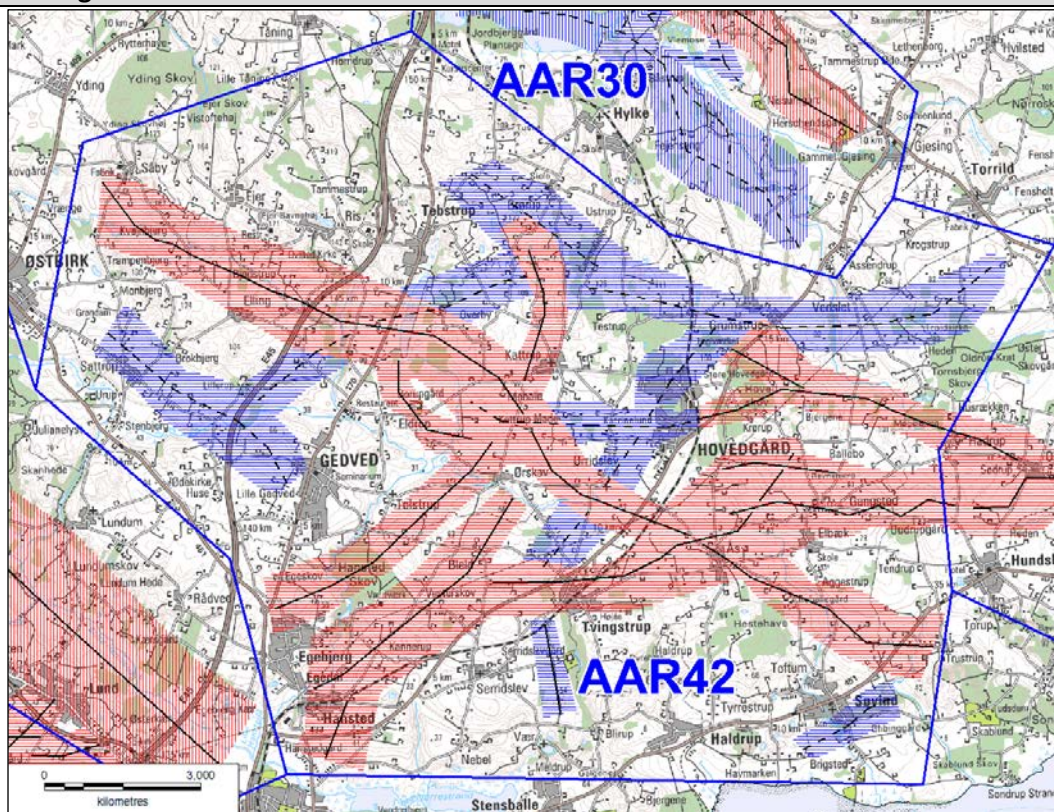
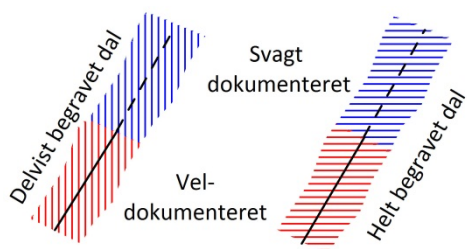

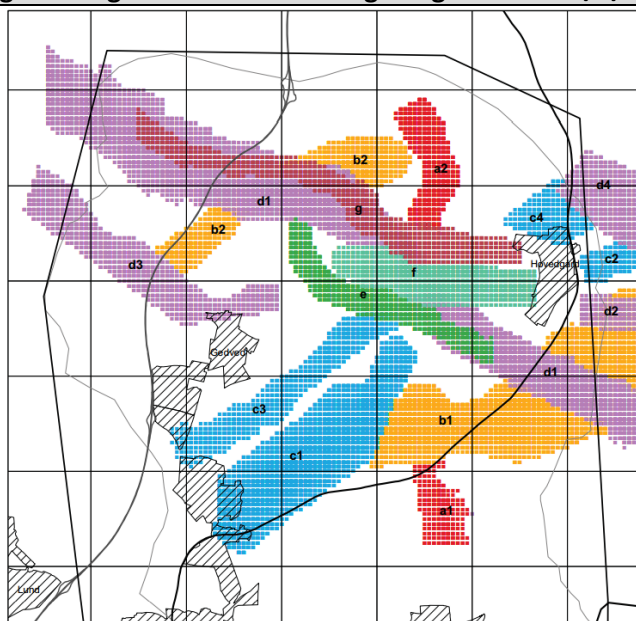
Figur 1: Oversigtskort:

Figur 2: Signaturforklaring:

Figur 3: Begravede dale fra den geologiske model /3/:

Geologisk beskrivelse:

I området mellem Østbirk, Tebstrup, Vedslet, Hundslund, Søvind, Hansted og Gedved er der på grundlag af data fra en SkyTEM-kortlægning /1/ kortlagt en lang række begravede dale (figur 1). Dalene har primært orienteringerne SØ-NV og NØ-SV. Der er kortlagt tre større SØ-NV-orienterede dale, som findes mellem hhv. Såby-Trustrup, Gedved-Østbirk og Brørup-Troldkirke, og 4 større NØ-SV-orienterede dalforløb, som findes mellem Hansted-Gangsted, Brørup-Egeskov, Tvingstrup-Grumstrup og Lillerup-Overby.

Det længste, kortlagte dalstykke er Såby-Trustrup-dalen, der kan følges gennem hele kortlægningsområdet over en samlet afstand på godt 18 km. Dalene er typisk mellem 0,5 og 1,5 km brede. De fleste af dalene kan ses i TEM-data's dybe gode leder (8 ohmm), som overvejende består af palæogent ler, men flere af dem kan også ses højere oppe i lagserien. Et par af dalene, Østbirk-Gedved-dalen og Brørup-Troldkirke-dalen, ses ikke i den dybe gode leder. Disse dale fremstår som aflange højmodstandsstrukturer relativt højt i lagserien. De høje modstande er ifølge flere boreriger /2/ tertiært sand, men det er sandsynligt, at sandet er glacialt omlejet.

Dalfyldet er ifølge borerigerne /2/ præget af lerede aflejringer bestående af primært moræneler, men også en del smeltevandsler. Der er dog sektioner med høje modstande svarende til smeltevandssand i borerigerne flere steder i dalene. Lagserien i dalene veksler meget og sammenholdt med, at der i flere boreriger ses flager af Lillebælt Ler, tyder dette på glacialtektoniske forstyrrelser. Områdets topografi antyder det samme. Det er sandsynligt, at tertiært/palæogent ler er blevet skubbet op i randmoræner og har dannet en karakteristisk fordybning i den gode leder (palæogent ler) midt i det kortlagte område. Der ses både højliggende palæogent ler mod syd og nord samt flere steder inde i det TEM-kortlagte område. Disse strukturer er muligvis glacialtektoniske komplekser, som forstyrrer billedet af de begravede dale, og det er ikke umiddelbart muligt at afgøre den tidsmæssige relation og eventuelle dannelsesmæssige sammenhæng mellem dalene og komplekserne.

Dalene varierer meget i dybden. De dybeste steder er syd for Tebstrup i Såby-Trustrup-dalen og ved Vesterskov i Hansted-Gangsted-dalen. Her når dalene lokalt dybder på mere end kote -140 m. Undersøgelingsboring DGU nr. 107.1567 placeret i Såby-Trustrup dalen øst for Ørskov træffer den palæogene ler i kote -124 m, mens boring DGU nr. 107.1558 ved Vesterskov dokumenterer at Hansted-Gangsted dalen stedvis er nederoderet til kote -175 m /2/.

Nordøst for Egebjerg er der i en lang række boreriger fundet interglacial diatomit /2/. I TEM-data ses denne forekomst som en højmodstandsstruktur, der breder sig ud over de to parallelle dale Brørup-Egeskov og Hansted-Gangsted. Forekomsten vurderes at være aflejet i dalene, som sandsynligvis er bredere end indtegnet og smelter sammen et stykke under forekomsten. Forekomsten kan også være dislokeret fra dybere niveauer, muligvis stammende fra større dybde i de enkelte dale.

Dalenes aldersrelationer er umiddelbart vanskelige at vurdere. Men der er i fyldet indikationer på, at dalene gennemskærer hinanden. I den opstillede 3D geologiske model for Egebjerg området /3/ er tolket 7 generationer af begravede dale, hvor yngre generationer gennemskærer eller findes i højere dele af lagserien end ældre generationer (figur 3). Dalene med Ø-V orienteringer tolket til at være yngre end de SØ-NV-gående dale som igen er yngre end de N-S/NØ-SV-gående dale /3/. Dalene fortsætter ud af kortlægningsområdet i mange retninger. Mod øst er der forbindelse til de kortlagte begravede dale ved Boulstrup (AAR4), mod SV fortsætter dalene i retning mod dalene kortlagt under AAR34 og AAR 43, og mod NV fortsætter dalene mod Østbirk.

Der er flere steder en tydelig relation mellem områdets topografi og de kortlagte begravede dale. Specielt ses det, at den N-V-lige del af Såby-Trustrup-dalen følger syd-skrænten af Ejer Bavnehøj samt et bemærkelsesværdigt plateau ved foden af denne. Ligeledes ses Hansted-Gangsted dalen at følge en bakkefod mellem Tvingstrup og Ås. Både Ejer Bavnehøj og bakken mellem Tvingstrup og Ås er glacialtektoniske bakker, og det ser således ud som om, at der på en eller anden måde eksisterer en genetisk sammenhæng mellem dalene og de glacialtektoniske processer, der har dannet bakkerne. Der forekommer også flere steder et anderledes topografisk relief ovenover de begravede dale. Således ses der f.eks. over den S-V-lige del af Lillerup-Overby-dalen et uregelmæssigt, mere eller mindre parallelt forløb af aflange landskabsformer. Ved Gangsted ses der over Hansted-Gangsted-dalen en svagt defineret smal tunneldal, som over en afstand på omkring 4 km overordnet følger den begravede dal (mellem Heden og Elbæk). På trods af dette er alle dalene dog kategoriseret som værende *helt begravede*.

Tolkningsusikkerhed:

De fleste af dalene er *veldokumenterede*, da de fremstår tydeligt i SkyTEM-data og da deres eksistens de fleste steder bekræftes af boredata. Nogle af dalene er dog kategoriserede som *svagt dokumenterede*, hvis de kun ses utydeligt i SkyTEM-dataene.

Referencer:

- /1/ GEUS (2015)/ GERDA-databasen (www.geus.dk)
- /2/ GEUS (2015)/ Jupiter-databasen (www.geus.dk)
- /3/ GEUS (2011)/ 3D geologisk model for Egebjerg, Møller R.R. & Jørgensen F., GEUS Rapport 2011/37